

Tensió atòmica al nord-est asiàtic

Corea del Nord ha portat el seu pols amb els Estats Units gairebé al límit. L'anunci de la realització d'una prova amb armament nuclear obre una nova etapa que pot portar la regió cap a una escalada militar. El règim nord-coreà no vol renunciar, de moment, a entrar en el club dels països que tenen la bomba atòmica, mentre que els Estats Units no estan disposats a permetre-ho.

Si alguna cosa ha canviat al nord-est asiàtic des que Corea del Nord va anunciar que havia fet una prova nuclear, aquesta ha estat l'*status quo*, és a dir, la sensació que la baralla entre el règim de Pyongyang i els Estats Units, juntament amb seus aliats, adquiriria un ambient de preguerra i no només de disputa en termes durs com fins ara. De fet, la gosadia amb què Pyongyang ha anunciat aquest nou pas cap a la perillosa cursa de la nuclearització ha agafat desprevinguts, en certa manera, els seus veïns. El dia abans de la prova, el president xinès, Hu Jintao, i el recent escollit primer ministre japonès, Shinzo Abe, advertien Corea del Nord que aquest assaig podria trencar l'equilibri de la regió. Molts esperaven que, si bé l'advertiment d'Abe (que representa la línia dura de la política nipona envers Corea del Nord) era poc transcendent, sí que almenys la influència de Pequín sobre el seu "aliat" coreà i la crida de Hu a la calma servís com a contenció. Sobretot perquè Pequín havia fet mans i mànigues durant els últims tres anys per organitzar i —com a mínim— evitar que fracassessin les converses a sis bandes, en què a més dels actors mencionats també participava Rússia. Tot i això, la detonació va tenir lloc hores després ben a prop de la fron-

tera amb la Xina. El Ministeri d'Exteriors xinès, de fet, va parlar d'"acció descarada" en la seva nota oficial.

A Corea del Sud probablement tampoc no esperaven que la prova nuclear es portés a terme, ja que en els darrers anys s'havien aconseguit avenços importants en col·laboració entre els dos països; intercanvis comercials i donacions als germans del nord, gràcies a les polítiques del president Roh Moo-Hyun. Avui, els esforços per a la reunificació (amb la creació de zones industrials mixtes com Kaesong o les visites de turistes sud-coreans a zones autoritzades del nord), promogudes des de les dues bandes del paral·lel 38, han quedat en paper mullat.

Una crisi que arrenca de lluny.

Per comprendre la radicalització recent de Corea del Nord cal remuntar-se en el temps. D'entrada, els nord-coreans consideren que el 1956 es va signar únicament un armistici, de manera que el conflicte iniciat en plena guerra Freda —conegut com la guerra de Corea— en realitat no es va acabar mai. Des d'aleshores, l'enemic, els Estats Units, i també el Japó i Corea del Sud, han fet tots els possibles per rematar una feina que es va quedar a mitges. En aquest ambient de guerra permanent, l'admi-

nistració de Bill Clinton, aleshores president dels Estats Units, va aconseguir als anys noranta acords importants i sobretot un compromís de no-agressió que, segons informes nord-americans fets públics aquests dies, asseguraria que Pyongyang no fes cap pas per obtenir armament nuclear.

Això no obstant, amb l'arribada de George W. Bush al poder s'iniciaren les sospites i la posterior inclusió de Corea del Nord a l'"eix del mal", amb una progressiva escalada de les tensions que desembocà amb les converses a sis que organitzà Pequín amb la bandera del consens. Ara bé, quan els actors s'asseuen a negociar, hi ha aspiracions irreconciliables. Per una banda, Corea del Nord demana com a condició indispensable la promesa que no serà atacada. Els Estats Units prometen que mai els agrediran, però que, per fer concessions, el règim de Kim Jong Il ha d'abandonar, primer, la tecnologia nuclear, de manera absoluta, verificable i sense condicions. Per a Pyongyang, acceptar-ho era gairebé una rendició, o el que és el mateix, negociar en inferioritat de condicions i no d'igual a igual. Tanmateix, l'esperança arriba en l'última reunió de les negociacions el 6 de setembre del 2005, amb un acord de mínims i la fotografia de tots els representants donant-se la mà. S'havien acostat posicions, amb promeses de no-agressió per una banda i de desnuclearització quan es tinguessin garanties per una altra.

Un acord inútil. La fràgil estabilitat aconseguida es trencà dies després d'aquell acord qualificat d'històric: els Estats Units aplicaven la *patriot act* (que afirma que les empreses que ajudin règims enemics no poden fer negocis amb els Estats Units) en el cas dels comptes nord-coreans al Banc de Macau o, en altres paraules, atacaven directament el seu sistema de pagaments nord-coreans amb l'exterior. Per a Pyongyang, aquesta nova "provocació" és una mostra que la voluntat expressada a Pequín pels nord-americans no és sincera, i que l'acord s'ha trencat. Washington aplica noves sancions i els fets deriven amb unes proves de llançament de míssils nord-coreans aquest darrer estiu i més sancions del Japó. Amb la prova feta el passat 9 d'octu-

Uns sud-coreans cremen la bandera de Corea del Nord i el retrat del seu president el passat 10 d'octubre a Seül per protestar per la prova nuclear.

bre, Pyongyang ha volgut dir al món que l'arma nuclear no és exclusiva d'aquells a qui la comunitat internacional decideix que pertoca. Per al règim nord-coreà, de fet, les proves armamentístiques són una mesura dissuasòria o, almenys, allò que permet que el règim de Kim Jong Il sobrevisqui i no sigui absorbit per unes potències hegemòniques que havien establert unes regles del joc nuclear a la seva mida des de la desaparició de la Unió Soviètica.

Mentrestant, el desacord sobre una arma nuclear vista com a mesura dissuasòria, per un costat, o una amenaça global, per una altra, seguirà encallant tota negociació futura. Occident no amaga que, en realitat, el que vol és treure's de sobre aquest gra molest que cada cop pica més. Però en els esforços perquè l'arma nuclear en mans nord-coreanes no es converteixi en alguna cosa més que un argument, les primeres reaccions conviden a un optimisme prudent. Per un costat, l'endemà de la prova Shinzo Abe va declarar que el

Japó es comprometia a no seguir la cursa atòmica i que el seu país no es dotaria de tecnologia nuclear. Per la seva part, la Xina, que des dels inicis del conflicte sempre ha renyat Pyongyang però alhora hi ha mostrat una actitud comprensiva o tolerant, ha convidat tots els actors a mantenir el cap fred. En aquest sentit, Pequín considera que la millor via és reprendre les negociacions a sis, una fórmula amb la qual no s'han aconseguit grans coses però amb la qual, tot sigui dit, fins ara ha estat la millor o l'única de les fórmules, per molt que aquests dies la premsa nord-americana parli del fracàs d'aquestes converses. Pequín és, en qualsevol cas, la clau en la resolució d'un conflicte que passarà necessàriament pel Consell de Seguretat de Nacions Unides.

Les sancions com a solució. Sobre les sancions del Consell, s'espera que la Xina faci ús del dret de veto, especialment en un teòric bloqueig marítim a Corea del Nord, amb el qual en

sortiria clarament perjudicat. D'altra banda, els xinesos ja han deixat clar que una intervenció militar és "inimaginable". Enmig de l'anunci de noves proves dels nord-coreans, les advertències de Washington, i les immediates sancions (en ajut humanitari i importacions) aplicades per Seül i Tòquio, l'elecció d'un sud-coreà, Ban Ki-moon, com a nou secretari de les Nacions Unides és significativa. El fins ara ministre d'Exteriors de Corea del Sud, molt implicat en el conflicte, ja ha dit que vol anar a Pyongyang. Si aconsegueix o no l'entesa amb els líders nordcoreans (parlen el mateix idioma) serà el factor que definirà, en bona part, el nou escenari: una tornada a l'*status quo* a la península coreana o una major radicalització de les parts i l'amenaça nuclear global més significativa des de la firma del tractat de no-prolifерació de l'arma més destructiva mai inventada.

Sergi Vicente
Pequín